

تجزیه و تحلیل عملکرد خطواره های ناحیه ای در تکامل ساختاری دماغه جنوب شرقی میدان گچساران و میادین همجوار

محمد سراج*، کارشناس ارشد تکتونیک، زمین شناس ارشد مطالعات مخازن هیدروکربوری، اداره کل زمین شناسی مناطق نفتخیز،

mhseraj_1350@yahoo.com

مجتبی همائی، کارشناس ارشد زمین شناسی نفت، سرپرست پروژه زمین شناسی مطالعات مخازن هیدروکربوری، اداره کل زمین شناسی مناطق نفتخیز

چکیده:

بخش جنوب شرقی میدان نفتی گچساران از لحاظ ساختاری در مقیاسهای مختلف دارای اختصاصات ساختاری منحصر بفردی میباشد. بگونه ای که هم محل عبور بلندای قدیمی مهمی همانند خارک - میش و هم مسیر برخورد چند دسته خطواره ناحیه ای میباشد. در این تحقیق تاثیرات این ساختمانهای بزرگ مقیاس که بصورت چند خطواره پی سنگی با روندهای تقریبی NE-SW, N-S, E-W، هم از لحاظ هندسی و جنبشی و هم بلحاظ نوع ونحوه تاثیر این دو زون برشی بر ساختمانهای مجاور این بخش مورد بررسی قرار گرفته است. دیگر اینکه این ساختمانهای بزرگ مقیاس بر خصوصیات مخزنی این بخش از میدان تاثیر گذار بوده اند که به این ترتیب مورد توجه قرار گرفته شد. در نهایت جهت بررسی دقیق تر اثر این زونهای برشی بر نحوه دگرشکلی در این ناحیه مدلهای مختلف ساختاری بصورت شماتیک ارائه گردیده است.

واژه های کلیدی: گچساران، خطواره، خارک - میش، هندسی، جنبشی

مقدمه :

روندهای پی سنگی بزرگ مقیاس، در کمربند برخوردی زاگرس، با دوباره فعال شدن گسلهای ایجاد شده قبلی تکامل یافته اند. همگرایی فعلی بین پلیتهای عربی و ایران با حرکت راستگرد در طول گسل اصلی جوان معکوس زاگرس همراه بوده است. براساس مطالعات پیشین، بطور کل چهار دسته شکستگیهای پی سنگی در زاگرس شناخته شده اند، که در ناحیه پیشانی پلیت عربی نشان دهنده سازوکارهای زایشی متفاوتی هستند. این خطواره های بزرگ مقیاس پی سنگی، برترتیب اهمیت ۱- روند عربی (شمالی-جنوبی) دارای منشاء کششی ۲- روند اولیتیک (شمال شرق- جنوب غرب) دارای منشاء چگردد ۳- روند اریتن (شمال غرب- جنوب شرق) دارای منشاء راستگرد و در انتها ۴- روند تیتین (شرقی- غربی) دارای منشاء کششی هستند. (Edgell 1996) این ساختمانهای بزرگ مقیاس در محل برخورد دارای ویژگیهای خاص میباشند. درباره اثر این روندهای پی سنگی، بر مراحل تکامل زاگرس و ایجاد ساختمانهای خاص، تنوع رخساره های رسوبی و نحوه جایگزینی گنبدهای نمکی، محققین زیادی (Jackson 1980, Jackson & Fitch 1981, McQuillan 1985, Hessami 2001, McQuillan 1991) اظهار نظرهای مختلفی را عنوان کرده اند که مسئله اثر خطواره های پی سنگی بصورت عامل، کنترل کننده میزان تولید در میادین نفتی (از جمله میادین بی بی حکیمه و گچساران) و همچنین دیگر خصوصیات مخزنی، در این تحقیق از اهمیت بسزائی برخوردار میباشد. با توجه به اهمیت و تاثیر گسلهای بزرگ مقیاس بر بخش جنوب شرقی میدان نفتی گچساران، که بخاطر وجود بلندای قدیمی خارک - میش و ارتباط ساختاری خاصی که با ساختمانهای همجوار خود دارد، تجزیه و تحلیل هندسی و جنبشی در این بلوک ساختاری مورد توجه زیادی قرار گرفته است در همین راستا، در مرحله اول. ساختارهای گسلی و چین خورده در محدوده مورد نظر، تحت تجزیه و تحلیل هندسی و جنبشی قرار گرفت. بگونه ای که ساختمانهای گسلی در مقیاس ناحیه ای، با توجه به تصاویر ماهواره ای و نقشه شکستگیهای ایران، حاصل کار، گروه ژئوماتیک سازمان زمین شناسی، با دسته دوم ساختارهای گسلی و چین خورده، با مقیاس کوچکتر (در مقیاس میادین نفتی) شامل دماغه جنوب شرقی میدان گچساران و دماغه شمال غربی میدان دارا، میادین چلینگر و گرنگان، سه قنات و تاق دیسهای میش، مرده، پهن و دیل مورد انطباق و ارتباط ساختاری